

Hankó Ildikó

SZÉKESFEHÉRVÁR KIHÁTRÁLT A HÓMAN SZOBOR FELÁLLÍTÁSA MÖGÜL?

*„A bűnt mondjuk ki és ítéljük el,
az értéket viszont mutassuk be.”*

(Cser-Palkovics András)

Az egyik legfélelmetesebb bélyeg, ha valakire rásütik, hogy antiszemita vagy fasiszta. Márpedig napjainkban is könnyen osztogatják ezt a következményét tekintve karriereket megtörő jelzőket azok, akik meg sem nézik, mi van a „serpenyő” másik tányérjában. Hómant a népbíróság háborús bűnösként ítélte életfogytig tartó fogházra 1946-ban. 2015 márciusában a Fővárosi Törvényszék büncselekmény hiányában a népbírósági verdikt alól fölmentette. Ám a rosszhiszemű, minden alapot nélkülöző vádak fű alatt ma is terjednek. Cser-Palkovics András Székesfehérvár fideszes polgármestere szerint: „A bűnt mondjuk ki és ítéljük el, az értéket viszont mutassuk be.” Ez utóbbi nem történt meg a nemzetközi hírű történész esetében.

Ne higgye senki, hogy tisztogatás nélkül élte át az Akadémia a szovjet megszállás utáni diktatúrát. Több mint száz akadémikusnak megszüntették a tagságát, igen jó nevű tudósok asszisztálása mellett. Korán, már 1945 júliusában kizárta tagjai sorából Hóman Bálintot az Akadémia akkori elnöke, Moór Gyula javaslatára. A neves történészt Moór Gyula már 1936 óta durván sértegette. A megfogalmazott kiebrudalási javaslatot támogatta Váczy Péter, Hómant az Akadémiától távol tartani akaró történész, valamint – nem véletlenül – Ortutay Gyula néprajztudós, egy furcsa figura, ugyanis „kommunista kiscgazda” volt. Hóman a kezdetekben nemzeti liberális gondolkodónak számított, családja középosztálybeli értelmiségiekből állt. Apja, Hóman Ottó klasszika-filológus, legjobb barátja és unokatestvére Darányi Ignác. Még Lukács György filozófussal is jóban volt, igaz, a Tanácsköztársaság napjai alatt történtek gyökeres fordulatot hoztak világnézetében: konzervatív életszemléletűvé vált a sok borzalom láttán. Hamarosan a legismertebb középkortörténészek közé emelkedett, „Magyar pénztörténet 1000-1325” c. kötete ma is alapmű. 1918-ban levelezőtag, 1929-ben rendes tagja lett az Akadémiának. A csak „Hóman-Szekfűnek” titulált magyar történelem-

könyvet Szekfű Gyulával közösen írta, ma is használják.

Kulturális téren is maradandót alkotott, Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszter tanácsadójaként a miniszteri stallum várományosa volt. Hosszú lenne felsorolni, hogy mi mindent csinált 6 kabinet minisztereként. Két dolgot föltétlenül meg kell említeni: létrehozta a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet, valamint újranyitotta a kolozsvári magyar egyetemet 1940 októberében. Miniszterségéről 1942-ben leköszönt, és a Teleki Pál Intézetben, valamint a Nemzeti Múzeum elnökeként csak tudománnyal töltötte ki életét.

Az Akadémiából történt kizárása után 1945-ben hamarosan a hírhedt népbíróság elé állították. Háborús bűntettekkel vádolták, de a tanúk több mint fele mellette állt ki, főleg a zsidók. Egyetlen vádpont „állt meg”, amely szerint részese volt (mint kormánytag) a Kassa bombázását követő hadiállapot bejelentésének. Ezért életfogytiglani börtönre ítélték, amit Vácott töltött le, 1951-ben bekövetkezett haláláig. A magas termetű, meglehetősen testes történész a börtön kalóriaszegény kosztján valósággal éhen halt.

Pedig a német megszállás ellen 1944. március 19-e után egyedül Hóman tiltakozott meglepő határozottsággal Edmund Wesenmayernél. Számos üldözöttet is kimentett. Úgy látszik, sokaknak rövid az emlékezete. Állásfoglalásában az Akadémia napjainkban szigorúbban bánt el Hóman Bálinttal, mint a saját korában a népbíróság. Akkor legalább voltak, akik mellette szóltak. Ma ki – vagy kik – szólnak érdekében?

Székesfehérvár önkormányzatára olyan nyomást gyakoroltak, hogy a demokráciában kötelező vélemény szabadságot elnyomta a szokásos módon feltúrázott balliberális tiltakozók hangja. A szobor kijelölt helyén a Mazsihisz Heisler András vezetésével Luca-napon – 13-án – Székesfehérváron tartottak hanuka ünnepet. Heisler szerint nem minden politikai áthallás nélkül. Nem emlékszem, hogy valaha előfordult volna tiltakozás bármilyen emlékmű, szobor, megemlékezés okán a hazai konzervatív oldal részéről. Nem úgy fordítva. Át kellene ezt gondolni.

MAGYARSÁGTUDOMÁNYI NAPOK a Miskolci Bölcsész Egyesületben

2014-ben indítottuk el a Magyarságtudományi Napok sorozatát Farkasinszky Tibor Miska kancsó c. könyvének bemutatójával. (Bp. Bajza u.) Mindnyájan éreztük, hogy az esemény túlmutatott egy könyvbemutató reprezentációján. Maga a szerző mélyreható elemzéssel mutatta be könyvének népművészeti és kozmikus tartalmát, s magát a Miska kancsót, mely egy férfit ábrázol, de díszítő elemei a női minőséget szimbolizálják. Élénk eszmecsere bontakozott ki előadása után, és kávézás közben megbeszéltük, hogy ilyen összejövetelekre szüksége van a magyarság tudományával foglalkozó közösségünknek.

Az igények eleinte a pénteki napra koncentráltak, de az oktatás is zömmel péntekre zsúfoltódott és lassan áttértünk a többek által javasolt *szerdára*.

Ezek a napok különböző szellemi feltöltődést szolgálnak. Tanáraink és végzett hallgatóink számára továbbképzés jellegűek, a PhS képzősök felkészüléséhez tananyagul szolgál. Az érdeklődő közönség figyelmét felkelti és kérdéseiket megválaszolja az előadók.

2015-ben sok jeles kutató, nagyhírű tudós előadását hallgattuk. Így Dr. Bakay Kornél történészt, Dr. Andrásfalvy Bertalan néprajztudóst, Dr. Czeplédi Katalin nyelvészt, PhS Rostás László Miskolc város főépítész magyarságtudatót, PhS Bakk Istvánt a Budaörsi TV elnökét magyarságtudatót, PhS Bakk Erzsébet könyvtáros magyarságtudatót, PhS Hankó Ildikót a Demokrata szerkesztőjét, magyarságtudatót, Dr. Prokopp Mária művészettörténészt, egyetemi tanárt, PhS Tóth Sándor történész, magyarságtudatót, PhS Pitlu János mitológus-magyarságtudatót, Juhász Zsoltot az Útikönyvek kiadóját, Dr. Lovász Emese régészt, Dr. Gyárfás Ágnes tanárt, Dr. Medvigy Endre irodalomtörténészt, Dr. Szabó András irodalomtörténész, előadóművészt, Molnár V. József magyar lélekkutatót, Dr. Záhonyi András mérnök, újságíró, magyarságtudatót, PhS Szilvásy Bence business menedzsert.

Az események állandó előadója Tircsné Dr. Propper Valéria irodalomtörténész, aki előadásai-

val és az Ősi Gyökérben közzétett írásaival joggal vált népszerűvé. Hálával emlegetjük Kovács Imre református lelkészt, aki Isten nevében áldással, imával, megemlékezéssel nyitja meg a Magyarságtudományi Napokat.

Kovács Imre református lelkész megnyitja a XVIII. Magyarságtudományi napot

Különleges értéket jelentenek a rendszeres zenei programok. Magyar zene szakunk kamara-zeneészei lépnek fel nívós muzsikával. 2015-ben közreműködött Aranyosi György trombitaművész, Czímer Sándor klarinétművész, Pataki Gábor (zeneiskola igazgató) zongoraművész, PhS Kékes Zsuzsa zenetanár, marimba művész, Dr. Nagy Géza orvos, gitárművész, Hampó József kamara-zeneész, zeneszerző.

2016-ban az előadásokat három napos velenicei kirándulás egészíti ki Dr. Prokopp Mária vezetésével, PhS Tóth Mónika szervezésében. Mária királynő élete emlékeit tekintjük meg és a sok szép magyar emléket.

2016 tavaszának Magyarságtudomány Napjai:

- I. 22;
- II. 24;
- III. 30;
- IV. 27.
- V. 12-14. Kirándulás Nápolyba.

(Szerk.)

PATAKI JÁNOS FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

*Pálné Dr. Conty P. Magdolna
megnyitó beszéde*

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves barátaim!

Ünnepi alkalomra gyűltünk össze, Pataki János festőművész – jó barátunk kiállításának megnyitójára! Engedjék meg, hogy bemutassam, és nagy szeretettel üdvözlöm.

A művészek és alkotásaik mindig is nagy szerepet játszottak az emberiség életében akkor is, ha az egyes korokban nem egyformán ítélték meg a művészet szerepét.

Nem tagadhatom meg a választott szakmámat, ezért pár szóval hivatkozom az ókori filozófusok két kiemelkedő alakjára.

Platon – i.e. 4. században – úgy vélte, hogy a művészetre nincs szükség. A valódi világ, az ideák világa, amit mi látunk, csak árnyék világ, tkp. az ideák utánzása. A festészet, szobrászat nem más, mint olyan mesterség, ami az „utánzás utánzása”. Csak a zene képezett nála kivételt, mivel azt a matematikával egy sorba helyezve, tudománynak tekintette.

Arisztotelész, Platon zseniális tanítványa, bírálta mesterét, s így sikerült megragadnia a művészet lényegét: a művészet – mimózis – valóban egyfajta utánzás, de a művész lelkén átszűrve, azal átítatva.

Nem egyszerűen valóság ábrázolás. Minden műben benne van az alkotó gondolatvilága. Közlendője van a világról, amit számunkra is láthatóvá, átérezhetővé kíván tenni.

Így állunk most itt Pataki János alkotásai előtt, aki megtisztelt mindnyájunkat azzal, hogy bemutatja a kiállított műveket.

– A Miskolci Bölcsész Egyesület egykor birtokolt egy remek pince galériát, ahol többek között pl. Gross Arnold műveit is megcsodálhattuk.

Volt egy csodálatos műveltségű, nagy tehetségű művészettörténész, prof. Végyvári Lajos. Én nem vállalkozhatom arra, hogy nyomdokaiba lépjek.

A családban vannak művészek, én sajnos nem örököltem ilyen irányú tehetséget. A minap azonban szobrász unokatestvéremnek – *Szabolcs*

Péternek – panasztam éppen, aki így vigasztalt: művészetpártolók nélkül mivé lenne a művészet!

Remélem, Pataki János is így gondolja és megbocsájtja nekem, ha nem mint műértő, hanem mint műélvező veszem magamnak a bátorságot, s a kiállított művek közül egyetlen grafikára irányítom a figyelmet.

Amikor a jelenlegi épületünkbe, ide a Diósgyőri Vár szomszédságába költöztünk, kaptuk tőle ezt a csodálatos ajándékot.

A grafika igazolja Arisztotelész tanítását.

– Minden rajta van, ami körülvesz bennünket, szépen, pontosan, úgy, mint a valóságban. Az iskola épülete – a tudomány palotája, a templom fölötté, nem mellette, hiszen öröklik az oktatás szellemisége felett.

És a vár! Az örök, a páncélos lovagok figyelmeztetnek: nélkülünk nem vagy semmi, benned élünk tovább. A tehetséged, az életed nekünk is köszönheted. Sáfárkodj hát jól vele! Nem vagy egyedül! Veled van az egész világ, a múlt s talán a jövő is!

Nézd a vidám kis madárkát, a csetlő-botló kis cicát, ők is idetartoznak.

A másik világból lépett közénk a kis libapásztorlány. Álom és valóság találkozik itt.

Figyelj magadra, de a környező világra is. Mit akart közölni a művész?

Nekem ezt üzenté! Lelkének egy darabját adta nekünk, mert nyomot kívánt hagyni a világban.

Reményik Sándor írja imádság című versében:

*„A száz sziklába befalazott kincset
Hadd hordjam össze egy roppant halomba,*

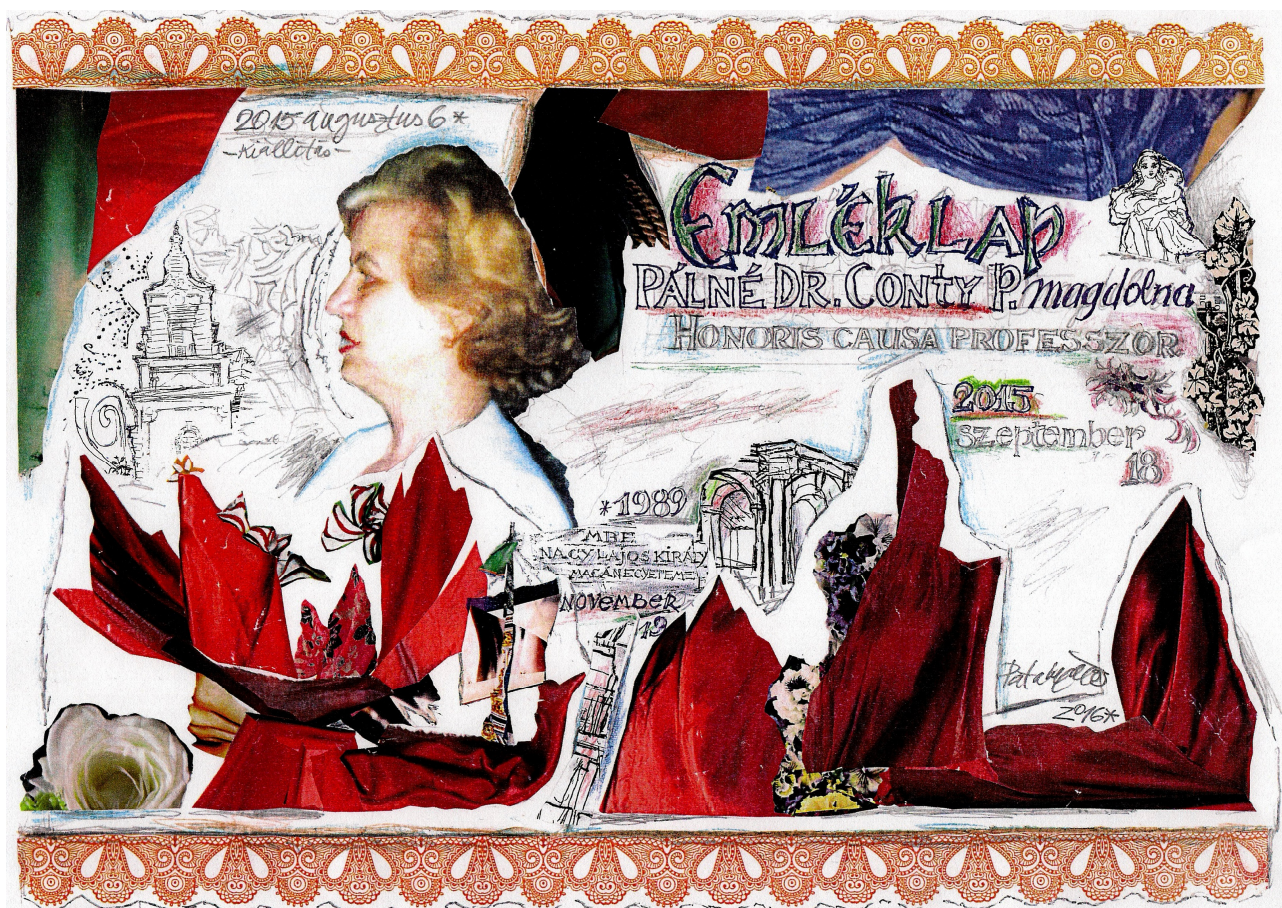
...

*Szakadjon le az idegenség fátyla:
Aki engem lát, bennem magát lássa,...
Az égből őrzött láng én Istenem
Égessen be a szívünk közepéig!
...És nem éltem hiába.”*

Alkotó és befogadó találkozik itt.

A művész sajátos látásmódja elindít bennem valamit – egy gondolatot, érzést – vagy hangulatot – valamit, ami nélküle sohasem történt volna meg.

Hálás köszönet érte!

Pataki János festőművész emléklapja Pálné Dr. Conty P. Magdolnának

* * *

NAGYHETI ÁHÍTAT

2016. március 22.

Felvidéki kirándulással kötötte össze a Miskolci Bölcsész Egyesület szokásos évi Nagyheti áhítatát.

A pelsőci református gyülekezet és lelkipásztora fogadta a népes kiránduló csoportot a közel 1000 éves árpád kori jéghideg templomban. Kovács Imre nagytiszteletű úr a régi magyar protestáns énekekből idézte meg Jézus urunk szenvedés történetét.

A miskolci passió című művet – amely jórészt Pálos hagyományokból formálódott ki és az egyesület kamarakórusa, szólistái és a zenegyűjtő-zeneszerző Hampó József adta elő. Mária siralmát

Zamatócki Florianna, a római katona dalát Czapak Attila énekelte. Szép istenes verseket adott elő Kocsisné Heiler Éva.

A gombaszögi pálos romoknál található faragott oszlopot megkoszorúztuk, majd a szentsimoni gyönyörű szkíta emlékeket idéző középkori római katolikus templomban fejeztük be utunkat. Itt Fister Mária Magdolna kiemelkedően szép előadásban új elemeket fedezett fel a mennyezet kazettáinak olvasatában.

Képek a hátsó borítón

(Szerk.)

Simonné Schuck Mária Magdolna

A LOVASÍJÁSZ (Filmbemutató)

A LOVASÍJÁSZ hangsúlyos nyomatékú névelővel, Kassai Lajos. Több mint negyed évszázada ismerhetem. Első találkozásaink a magyar hagyományörzők berkeiben történtek. Molnár V. József néplélek kutató Örökség Gyermektáborában lovasíjász bemutatót tartott ósképi motívumokkal ékesített korhű öltözetben, ahol szalmakazlak oldalára erősített céltáblák közepébe lövöldözte a száguldozó ló hátán ülve nyílveesszőit. A gyerekek kedvéért az eddig csak cirkuszi produkciókból ismert mutatványokhoz hasonlóan bemutatta azt is, hogy az ember és ló egymáshoz kötődő viszonya mennyire bensőséges tud válni, szeretetkapcsolattá. Főleg a többségében városi gyerekek számára volt frenetikus élmény mindez. Rövid szünet után foglalkozást tartott, a „lovas-pályán” csak gyerekek ülhettek körbe. Az elkerített részen kívül mi felnőttek is mindebből részesültünk. Mielőtt ismeretterjesztő előadást tartott volna, ő faggatta a gyerekeket a lóról, a lovas harci ismeretükről, és meglepődve tapasztaltuk, hogy mennyi mindent tudnak, amit mi nem. Mesékből, indiános történetekből, a nagyobbak már gyermekkönyvtári olvasmányaikból. Bemutatót egy bőrvet, amit szittyá motívumok alapján készült veretek díszítettek, s ennek kapcsán nemcsak azok jelentéseiről beszélt, hanem az öv fontosságáról is. A magyar műveltségben, így az épített és használati tárgyainkban, viseletben is a hasznosság volt elsődleges, és az már a nyelvükhöz kötődő sajátosság, hogy a szeretet- és szépségigényünkből fakadóan a képírástudásunk is esztétikai élmény szintjén jelenik meg. Sokszor hallottuk, hogy a magyar nyelv a költészet nyelve, s aki beszél ezt a nyelvet, az egy kicsit filozófus is; mi magunk is újabb és újabb felfedezéseket teszünk végeláthatatlan gazdagságát csodálva.

Szinte ezzel a közös élménnyel egy időben az Esztergomban megrendezett Népfőiskolai Találkózón Kassai Lajos volt az egyik előadó. Arról beszélt, hogy felvásárolta a kis birtoka körüli telket, nehogy az olaszok legyenek a tulajdonosok. Amennyire tehetette, megmentett önmaga és elképzelései számára egy picivel nagyobb területet a haza földjéből. Mindenki álmodozva hallgatta, jól

esett egy képzeletbeli mesevilágba ringatni magunkat. Utópisztikus gondolatok voltak, a szíve legmélyéről törtek fel. Jelenleg az a hely a filmben látható „paradicsom”, a lovasíjászat világközpontja, ahol minden évben rendez lovasíjász világtalálkozót. A filmet látni kell! Erről felesleges lenne továbbá bármit is írnom. Találkoztunk későbbi gyermektáborokban is, pl. Őriszentpéteren Cey-Bert Róbert Gyula barátjával álltak a kíváncsiszkodó gyermekkérdések kereszttüzeiben. Budapesten az augusztusi Mesterségek Ünnepén árulta első saját készítésű íjait és nyílveesszőit. Már-már természetes, hogy mindig érdeklődők és rajongók gyűrtüjében. Találkoztunk az Országházban is a „lovas parlament” címen szervezett találkozón, ahol a Nemzeti Lovasprogram kérdései kerültek napirendre, amelynek fontos része volt az is, hogy a lovaglás és az akörüli tennivalók kerüljenek be az iskolai oktatásba, testnevelés óra keretén belül. (Itt meg kell említenem Andor Ákos nevét. A pátyi lovarda tulajdonosa kezdeményezte az iskolai oktatás lehetőségét.)

A film díszbemutatóját (Budapest, 2016. január 21.) követő napon már vidékről utaztak fel a fővárosba, hogy megtekinthessék. A díszbemutatót követően két nappal már a fiammal néztük a szerrinte is várakozáson felüli filmet. Hogy miért a másik legfontosabb szereplő a filmben Obrusánszky Borbála? Legyen meglepetés! Kaszás Géza rendezte a filmet. A bemutató előtt két nappal kárpátaljai festőművészek kérésére Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus versét hallhattam tőle, a referént egyre nagyobb nyomatékkal hangsúlyozva. Nem sejtettem, hogy ezt a világot elbűvölő filmet is ő rendezte.

Köszönjük! Köszönjük a stáb minden tagjának, akik között Varga Csaba (filmes, festő, nyelvünk rajongó kutatója) idősebb fia is munkatárs volt. Köszönjük a gyönyörű képeket! Köszönjük a gondosan válogatott zenei aláfestést! Köszönjük, hogy legalább ezekben az órákban boldog magyaroknak érezhetjük magunkat! Remélem, hogy csiszolja a maradék éleslátásunkat!

KÖSZÖNJÜK!